

Populacije divljih svinja (*Sus scrofa* Linnaeus, 1758) u Hrvatskoj

---

Merkler, Mirna

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:572742>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

SVEU ILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO – MATEMATI KI FAKULTET
BIOLOŠKI ODSJEK

POPULACIJE DIVLJIH SVINJA (*Sus scrofa* Linnaeus, 1758)
U HRVATSKOJ

POPULATION OF WILD BOARS (*Sus scrofa* Linnaeus,
1758) IN CROATIA

SEMINARSKI RAD

Mirna Merkler
Preddiplomski studij Znanosti o okolišu
Undergraduate study of Environmental sciences
Mentor: doc. dr. sc. Davor Zanella

Zagreb, 2012.

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. OP E ZNA AJKE	3
3. PARENJE I BROJNOST	5
4. PROBLEM HIBRIDA	9
5. UTJECAJ KEMIJSKIH SREDSTAVA	13
6. ZAKLJU AK	14
7. LITERATURA	15
8. SAŽETAK	17
9. SUMMARY	18

1. UVOD

Divlja svinja (*Sus scrofa* Linnaeus, 1758) je jedna od najraširenijih vrsta sisavaca u Europi i ekonomski izuzetno važna vrsta u Republici Hrvatskoj. Ova vrsta pripada u porodicu svinja (*Suidae*), red papkari (*Artiodactyla*) i razred sisavaca (*Mammalia*).

Brojnost ove autohtone divlja i u Hrvatskoj se znatno povećala u zadnjih 15 godina zbog prirodnog trenda populacije, neadekvatnih zakonskih propisa, dodatne prihrane i promjene genetske strukture vrste. (Šprem 2007.) Na promjenu genetske strukture su najveći utjecaj imala razaranja za vrijeme Domovinskog rata, zbog kojih posljedica dolazi do mješanja divljih svinja sa domaćim, te nastanka hibrida. Divlja svinja na našim prostorima nema prirodnih neprijatelja osim vuka i medvjeda, njezinu brojnost regulira jedino lov.

2. OP E ZNA AJKE

Glavne karakteristike divlje svinje su njezin kratak vrat, snažno mišićavo tijelo prekriveno šuštinjama, velika glava sa izduženom njuškom koja završava rilom i uspravne uši također prekrivene šuštinjama. Imaju male oči i vid im nije naročito razvijen. Rilo je pokretna koštana tvorevina na njušci pokrivena sluznicom koja služi za rovanje terena u potrazi za hranom. Prilikom traženja hrane svinja se primarno oslanja na osjet mirisa. Ovisno o starosti i spolu jedinice mijenja se i boja šuštinja. Radi se o nijansama smeđe boje, kako bi se uklopila u okolinu. Mladi imaju karakteristične crne uzdužne pruge koje nakon navršenih dva mjeseca života nestaju. Udovi divlje svinje su kratki i mršavi, a njeni papci završavaju sa četiri prsta, s tim da je prvi u potpunosti atrofirao. Na trećem i četvrtom prstu imaju duge pandže, dok su na drugom i petom puno kraći, zbog čega ostavljaju karakterističan trag kretanja. Rep divlje svinje je kratak i završava se snopom šuštinja.

Slika 1. Odrasli primjerak divlje svinje (<http://www.britishwildboar.org.uk/>)

Slika 2. Mladi prašići sa karakteristično obojanim krznom (<http://www.publicdomainpictures.net/view-image.php?image=24579&picture=wild-boar-piglets>)

Divlja svinja je nomadska životinja pa na raspolaganju ima veliki teren i nema problema sa prekrobrojnosti i pomanjkanjem hrane. Živi u šumama smreke, jele, hrasta i bukve, bogatim podšumskim raslinjem, ili u blizini obradenih površina i livada. U svom staništu moraju imati kaljužišta, mjesta sa vodom, gdje se hlade tokom ljeta, riješavaju nametnika i piju vodu. Naime nakon kaljužanja na životinji se stvara zaštitni blatni pokrov koji ju štiti od nametnika, uboda insekata i visokih temperatura. Zbog toga i zbog lakog pronalaska hrane divlja svinja ljeti preferira barsko-mo varni teren. Divlja svinja je pretežito noćna životinja pa danju ostaje sakrivena u raslinju. Svinja je jedini predstavnik papkara koji je svežder. Hrani se animalnom hranom poput insekata, jaja, miševa, pa čak i vlastitom mladunčadi i strvinom. Od biljne hrane preferira korjenje, gljive, jagode, kupine, plodove divljeg voća, kestenje, žir, ali i kultivirano bilje poput pšenice i kukuruza, pa uzrokuje velike štete poljoprivrednicima.

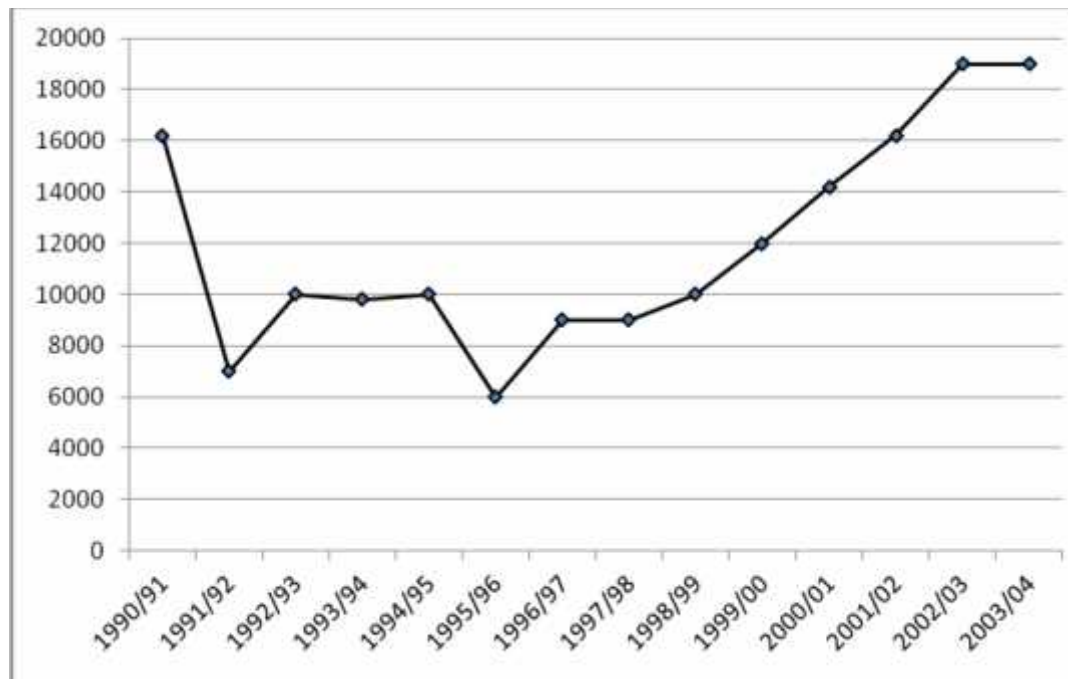
Ova životinja izuzetno brzo trči i jako dobro pliva. Njihova masa ovisi u godišnjem dobu, pa mužjaci mogu imati i više od 300kg, dok ženke teže oko 150kg. Ženke žive u oporima s više od 30 mlanova, dok mužjaci žive usamljeni kim na inom života. Mladi veprovi uvijek lutaju zajedno u blizini opora iako nikad nisu njegov dio. Unutar opora je ustanovljena hijerarhija po starosti i snazi, tako da se na čelu krda kreće najstarija ženka.

3. PARENJE I BROJNOST

Period parenja divlje svinje proteže se na više mjeseci, a na sam po etak, osim bioloških svojstava vrste, djeluje još nekoliko faktora. To su geografski položaj, koli ina i kvaliteta hrane, socijalni odnosi unutar i me u oporima, te na in života (ogra ena i otvorena staništa). (Manojlovi 1992.)

Do parenja ne dolazi prije navršenih 18 mjeseci života ženke, osim u slu ajevima poreme aja prirodne ravnoteže. Period parenja, koji se naziva bucanje, traje od polovice studenog do po etka velja e. Tada glavna ženka obilježava teritorij, što je znak da su sve ženke iz opora spremne za parenje. Dolazi do borbe izme u mužjaka, nakon koje najja i mužjak ostaje sa oporom oko mjesec dana i pari se sa svim ženkama. Nakon toga se vra a uobi ajenom solitarnom na inu života. Ženka nosi mlade oko 4 mjeseca, a u jednom leglu je prosje no 4-5 mladih. Prvih deset dana ostaju u brlogu, kad im se pojavljuju i crne pruge na krznu. Na sposobnost preživljavanja jedinke ovisi i vrijeme legla unutar godine. Mladi iz kasnijih legla su fizi ki puno slabiji jer odrastaju u nepovoljnim životnim uvjetima. Tada su izvori hrane puno oskudniji i zbog toga se kao posljedica javlja nedovoljna tjelesna razvijenost, loša kondicija i manja otpornost na bolesti, pa je njihova smrtnost pove ana.

Brojnost populacije divljih svinja u Hrvatskoj uvelike varira tokom povijesti. Tako je u povoljnim godinama brojnost bila tolika da je zbog velikih šteta u poljoprivrednim podru jima smatrana šteto inom, tj. „crnom divlja i“. Nakon drugog svjetskog rata, zbog pretjeranog izlova, ratnih zbivanja i svinjske kuge, došlo je do smanjenja populacije na samo 300 primjeraka. (Darabu i Jakeli 1996.) Ovo je bila vjerojatno najniža brojnost te vrste u povijesti. U zadnjih 15 godina, zbog utjecaja Domovinskog rata, vidljivo je variranje brojnosti populacije divlje svinje na podru ju Hrvatske (Graf 1).

Graf 1. Procjena veličine populacije divljih svinja u Hrvatskoj u razdoblju od 1990. do 2004. godine (Ton i J. et al. (2006): Zdravstveno i genetičko stanje divljih svinja u Hrvatskoj)

Trenutno je brojnost populacije izrazito velika, zbog utjecaja nekoliko čimbenika. Prvi je obilna dodatna prehrana pomoću hranilica tokom cijele godine koju provode lovozakupnici. Na taj način se uklanja mogućnost prirodne selekcije i ne ugibaju najslabiji u leglu koji ne mogu pronaći hranu. Budući da rijetko mladi odumiru jer hrane ima dovoljno za sve, raste brojnost populacije. Drugi čimbenik je klimatske prirode. Javlja se sve blaže zime bez snijega i leda, zbog kojih je divljim svinjama olakšano rovanje zemlje i pronalazak hrane. Treći čimbenik je iskorijenjenost svinjske kuge, bolesti koja je dosad bila glavni ograničavajući čimbenik brojnosti, a četvrti čimbenik je promjena genetičke strukture populacije, zbog koje dolazi do duljeg perioda parenja i do pojave duplo većih legla.

Slika 3. Trofeji su, uz meso, glavni razlog lova na divlje svinje (<http://imageshack.us/photo/my-images/51/20112012.jpg/>)

Povećanje brojnosti populacije dovelo je do migracije divlje svinje u nove predjele. Na taj način se ova vrsta pojavila na cijeloj jadranskoj obali, uključujući i Dubrovnik i primorje i Konavle. Migracija se nastavila i preko mora, pa se tako ova vrsta naselila i na otocima poput Krka, Cresa, Mljet, Hvara i Brač. Najimpresivnije je naseljavanje otoka Mljet, budući da je najbliže kopno od ovog otoka udaljeno 6 kilometara. Zabilježeni su susreti ribara sa divljim svinjama u moru, pogotovo u Malostonskom zaljevu i prolazima Mali i Veliki Vratnik. U dubrovačkom predjelu divlje svinje su se prilagodile izrazito nepristupačnom staništu, budući da se radi o kršu obraslom gustom neprohodnom makijom. Međutim, takvo stanište je bogato hranom i bez prisutnosti njihovih prirodnih neprijatelja, a previše je neprohodno i za ovjeka. Rezultat toga je prekomjerno razmnožavanje i prevelika brojnost divlje svinje na dubrovačkom području. Brojnost se zbog nepristupačnosti terena ne može utvrditi uobičajenim metodama, ali je vidljiva po velikim štetama na poljoprivrednim površinama. Prevelika brojnost predstavlja i opasnost od širenja zaraznih bolesti, poput bjesnoće i trihineloze. Divlje svinje su se zbog prekomjernosti na otocima počele spuštati iz šuma do plaža i naselja. Na otocima su zbog tih razloga ukinuti propisi koji brane lov na divlje svinje u određenim periodima tijekom godine, pa se sada ova divlja izlovljava tijekom cijele godine.

U zadnjih desetak godina stvorena je lažna slika u javnosti da je divlja svinja predator i da ubija ovce, te da je alohtona divlja na otocima. Međutim, prema grafičeljusti vidljivo je da divlja svinja nije u mogućnosti uhvatiti i ubiti ovcu, niti za to postoje nikakvi objektivni dokazi. Uz to, pronađeni su arheološki ostatci divljih svinja na Hvaru i Braču, čime se pobija tvrdnja da je ova divlja na tim prostorima alohtona vrsta. (Crnčević 2012) Pod pritiskom lokalnih ovčara donešena je odluka za istrebljenjem divlje svinje na otocima, iako se s tim nisu slagale niti lovčaci niti veterinarska struka. Pokušaji izlovljavanja ove vrste na otocima završili su neuspjehom zbog konfiguracije terena, premalo lovnog napora i nekih drugih čimbenika.

4. PROBLEM HIBRIDA

Osim povećanja brojnosti populacije divljih svinja nakon Domovinskog rata, vidljiva je i promjena genetičke strukture populacije. Naime, zbog rata je na tisuće domaće svinje odlutalo u slobodnu prirodu. Dio tih životinja se pomješao sa divljim svinjama kojima je šuma prirodno stanište, pa su nastali hibridi. I prije rata su hibridi bili prisutni, ali u manjim količinama. Vlasnici su domaće svinje u jesen vodili na „žirovanje“ u obližnje šume, gdje bi se one hranile žirevima, pa bi dolazilo do kontakta divljih i domaće svinje. Vidljive su promjene u fenotipu i periodu okota, budući da se divlje svinje više ne kote samo tijekom veljače i ožujka kao prije, nego cijele godine poput domaće svinje. Uz to, u ovakvim leglima se javlja po 10 do 15 mladih, za razliku od istokrvnih legla gdje ih je maksimalno 5. Hibridi se mogu prepoznati po tome što imaju izduženije, zaobljeno tijelo, mogu biti bijele, crne boje ili šareni, imaju preduge šiljate uši, kranje u glavu ili slabije kljove. Divlja svinja je obično smeđe boje, šareni, crni ili bijeli primjerci su izuzetno rijetki, uža je i viša, ima kranje i tijelo sa izrazito klinastom glavom i kratkim uspravnim ušima tamnijim od ostatka tijela. Domaća svinja ima manju, zaobljenu glavu, manje kosti i mišića, duge, spuštene uši, a kljove mužjaka su izrazito smanjene.

Slika 4. Hibrid divlje i domaće svinje sa prašinama

(<http://cookislands.bishopmuseum.org/species.asp?id=8817>)

Ovo ima velike posljedice na geneti ku osnovu populacije divljih svinja jer su hibridi osjetljiviji i lakše oboljevaju od parazitskih bolesti. Takvi hibridi služe virusima i bakterijama za pove anje svoje patogenosti i stvaraju uvjete za zarazu istokrvnih divljih svinja. Za o uvanje iste vrste nije dovoljna samo selekcija po fenotipu, ve je potrebna i primjena molekularnih metoda.

2003. godine je provedeno istraživanje na podru ju Siska i Moslavine sa svrhom usporedbe hematoloških i biokemijskih vrijednosti divljih i doma ih svinja. Uzeti su uzorci krvi od nasumi no odabrana 23 mužjaka starosti 3 do 5 godina i težine između 100 i 150kg. Iz rezultata prikazanih u Tablici 1 može se zaklju iti da se određene vrijednosti između divljih i doma ih svinja znatno razlikuju. Ove razlike mogu biti rezultat prirodnog hranjenja i kretanja kod divljih svinja, odnosno intenzivnog hranjenja i neprirodnog uzgoja doma ih svinja. (Harapin 2003.)

Tablica 1. Usporedba hematoloških vrijednosti divljih svinja sa vrijednostima za doma e svinje (Harapin I. (2003): Haematological and biochemical values in blood of wild boar)

	Wild boars Mean $\pm$ SD (Min – Max)	Domestic swine Mean (Min – Max)	References
RBC x 10 ¹² /L	8.00 $\pm$ 0.68 6.67 – 9.03	6.5 (5.0 – 8.0)	Thorn (2000)
		6.7 (5.0 – 8.0)	
		6.5 (5.0 – 8.0)	Jazbec (1990)
		6.0 – 8.0	Swenson and Reece (1993)
		5.0 – 8.0	Gomer i and Gomer i (1996)
		5.0 – 7.0	Siegmund (1998)
Hb g/L	156.6 $\pm$ 17.32 123 - 183	130 (100 – 160)	Thorn (2000)
		141 (128 – 153)	
		130 (100 – 155)	Jazbec (1990)
		133	Gomer i and Gomer i (1996)
		90 – 130	Siegmund (1998)
PCV %	60.98 $\pm$ 4.20 55.4 – 69.4	42 (32 – 50)	Thorn (2000)
		45 (41 – 50)	
		32 (32 – 47)	Jazbec (1990)
		36 – 43	Siegmund (1998)
MCV fl	77.5 $\pm$ 5.13 70 - 86	60 (50 – 68)	Thorn (2000)
		59 (55 – 68)	
		53 – 66	Jazbec (1990)
		52 – 62	Siegmund (1998)
		50 - 68	Blood (1995)

U Hrvatskoj je u ve ini podru ja populacija divljih svinja u odre enom postotku hibridizirala sa doma im svinjama, s tim da kod fenotipa hibrida prevladavaju karakteristike divljih svinja. Istokrvna populacija divljih svinja mogla je opstati samo u predjelu Gorskog kotara i Like, budu i da u tom podru ju nije moglo do i do križanja sa doma im svinjama. Istraživanje provedeno na podru ju cijele Hrvatske pokazalo je da su od 495 promatranih primjeraka ak 38,8% bili hibridi sa doma im svinjama (Tablica 2). (Ton i 2006.)

Tablica 2. Ukupni broj pretraženih odstrijeljenih divljih svinja po županijama (Ton i J. et al. (2006): Zdravstveno i geneti ko stanje divljih svinja u Hrvatskoj)

	Županija	Broj odstrijeljenih svinja	Komada križanaca	% križanaca
1	Brodsko-posavska	56	6	10,71
2	Karlova ka	4	0	0
3	Koprovni ko-križeva ka	2	2	100
4	Osje ko-baranjska	230	85	36,95
5	Sisa ko-moslava ka	74	58	78,37
6	Vukovarsko-srijemska	128	41	32,03
7	Zagreba ka	1	0	0
	UKUPNO	495	192	38,78

Ukupni rezultati istraživanja pokazuju da postoje i razli iti morfotipovi divljih svinja u Hrvatskoj, koji se zbog svojih minimalnih, ali opet zna ajnih razlika mogu svrstati u subpopulacije. Ove subpopulacije su vjerojatno nastale zbog adaptacije na razli ite geografske uvjete u podru ju Hrvatske, budu i da razlikujemo Panonski bazen, Dinaride i Mediteran kao staništa ove vrste.

5. UTJECAJ KEMIJSKIH SREDSTAVA

Prilikom zaštite poljoprivrednih kultura u Hrvatskoj se koristi oko 630 različitih zaštitnih sredstava (Maceljski 1993.) od kojih je većina otrovna za životinje. Postoji nekoliko zabilježenih slučajeva trovanja divljih svinja i ostale divljač na području Slavonije i Baranje. Neki stručnjaci vjeruju da je uzrok trovanja konzumacija otrovnih mamaca za miševе i voluharice, ali u svakom slučaju radi se o nepažnji prilikom korištenja otrovnih sredstava. Ostavljanje takvih zaštitnih sredstava bez nadzora na oranicama je pogibeljno za divlje svinje koje ih često obilaze.

Poljoprivredne površine uglavnom graniče sa šumskim područjima i zbog toga divljač ugrožava poljoprivredne kulture i uzrokuje velike novčane štete. U sušnim periodima, poput ove godine, divlje svinje ne mogu pronaći dovoljno hrane u svojim šumskim staništima. Zbog toga u potrazi za hranom dolaze do obradivih, održavanih površina i hrane i stvaraju štetu poljoprivrednicima. Novčana vrijednost ove štete je puno veća od kazni zbog nepravilne ili protuzakonite upotrebe zaštitnih sredstava kojima se ugrožavaju životinje. To je vjerojatno razlog zbog kojeg se ljudi nesavjesno odnose prema upotrebi kemijskih sredstava na poljoprivrednim površinama.

Zbog akumulacije toksičnih kemijskih spojeva u mesu divljih svinja može doći i do trovanja ljudi koji ga konzumiraju. Velike količine dioksina i furana unose se preko životinjskih namirnica. Uz to postoje i radioaktivni izotopi kojima su npr. bili kontaminirani sjeverni jeleni dugi niz godina nakon havarije u Černobilu jer su pasli travu na kojoj je bila radioaktivna prašina. Njihovom konzumacijom su i ljudi bili izloženi otrovima. U Hrvatskoj postoji konkretan problem zbog odlagališta otpada Sodol pored Ogulina, jer kemikalije prolaze kroz krško tlo u podzemlje i dospijevaju u podzemnu vodu. Ovu vodu nakon što dospije na površinu zatim pije divljač, između ostalog i divlje svinje, u obližnjem lovištu. Uz to, izgaranjem otpada u zrak dospijevaju dioksini kojima je divljač isto tako izložena. Količina toksina u ovakvom mesu koje ljudi konzumiraju se može samo pretpostaviti, budući da mjerenja nisu napravljena. Potrebna su hitna i detaljna istraživanja u ovom slučaju.

6. ZAKLJUČAK

Populacije divlje svinje na području Hrvatske su izuzetno brojne zahvaljujući prilagodljivosti ove vrste. Postoje mnoga istraživanja o proširenosti i brojnosti divljih svinja, a intenzivno se prati i njihovo zdravstveno stanje, pogotovo zaraženost svinjskom kugom. Trenutno je velik problem njihova prekobrojna prisutnost na otocima, budući da uništavaju poljoprivredne površine i dolaze u naselja u potrazi za hranom. Zbog toga na otocima nije određen lovostaj i dopušten je lov na divlje svinje tijekom cijele godine sa pokušajem istrebljenja vrste. Smatram da je to loše, jer je divlja svinja autohtona vrsta koja se ovakvim neorganiziranim lovom nestati sa otoka umjesto da se svede na prihvatljiv broj. Uz to, problem predstavlja i sve veći udio hibrida divlje i domaće svinje. Hibridi su izuzetno prilagodljivi i brže se razmnožavaju, ali su puno slabije otporni na zarazne bolesti. Patogeni u hibridima stvaraju sve veću otpornost na imunološki sustav i postaju velika prijetnja istokrvnim divljim svinjama. Nepravilna upotreba kemijskih sredstava u blizini šuma može uzrokovati akumulaciju mnogih toksina u divljim svinjama, koje je meso nakon toga konzumira čovjek. Nažalost nisu provedena istraživanja o koncentracijama toksina u mesu divljih svinja u pojedinim područjima Hrvatske iako su, po mom mišljenju, potrebna.

7. LITERATURA

- Bekavac R. (2005): Doista, kamo idu divlje svinje. Lova ki vjesnik 10, 30-36
- Brna J. (1991): Utvrđivanje brojnosti i prirasta prasadi divlje svinje. Lova ki vjesnik 5, 12-15
- Crnčević M. (2012): Veprovi su ovdje od prapovijesti. Lova ki vjesnik 6, 47
- Getz D. (1995): Ugroženost nekih vrsta lovne divljači i trajno zaštiti tih životinja od primjene kemijskih zaštitnih sredstava na lovno-šumskom području sjeveroistočnog dijela Baranje. Šumarski list 1/2, 33-38
- Harapin I. (2003): Haematological and biochemical values in blood of wild boar. Veterinarski arhiv 6, 333-342
- Manojlović L. (1992): Dinamika parenja divlje svinje (*S. Scrofa*) u različitim ekološkim uvjetima Baranje. Znanost i praksa poljoprivredi i prehrambenoj tehnologiji 1, 237-244
- Tomić J. et al. (2006): Zdravstveno i genetičko stanje divljih svinja u Hrvatskoj. Šumarski Institut 9, 223-236
- Tušek T. (1994): Komparativni prikaz crvene krvne slike divlje i domaće europske svinje. Veterinarska stanica 2, 81-84
- Šprem N. (2006): The use of molecular methods on wild boars (*Sus scrofa* L.). Journal of Central European Agriculture 1, 117-120
- Šprem N. (2007): Fenotipske osobine divljih svinja i križanaca s divljom svinjom. Agronomski fakultet 2007, 184-185
- Šprem N. (2011): Morphological variability of the croatian wild boar population. Šumarski list 11/12, 575-583

<http://www.britishwildboar.org.uk/>

<http://cookislands.bishopmuseum.org/species.asp?id=8817>

<http://imageshack.us/photo/my-images/51/20112012.jpg/>

<http://www.publicdomainpictures.net/view-image.php?image=24579&picture=wild-boar-piglets>

<http://www.trend.com.hr/trend-portal/vijesti/3285-sdp-sodol-i-dalje-zagaduje-zrak-vodu-i-tlo-zdravlje-gradana-je-ugrozeno>

8. SAŽETAK

Divlje svinja (*Sus scrofa* L.) je vrsta iz reda papkara, koja živi nomadskim životom. Ženke ove vrste žive u oporu skupa sa mladima, na elu kojeg se uvijek nalazi najstarija ženka, dok odrasli mužjaci žive usamljeni kim na inom života. Najsnažniji mužjak dolazi do krda isključivo u vrijeme parenja, a nakon kojeg ponovno odlazi živjeti samostalno. U jednom leglu se javlja najviše pet mladih. Ova vrsta je svežder, hrani se hranom biljnog i životinjskog porijekla, pa čak i strvinom.

Divlja svinja je u Hrvatskoj autohtona vrsta, ija brojnost populacije varira tijekom godina. Na brojnost ove vrste utje e nekoliko imbenika, ali najvažniji je ovjek. Ljudi love divlje svinje zbog mesa, trofeja, ali i zbog štete koju ova vrsta uzrokuje na poljoprivrednim površinama. Tijekom suše divlje svinje dolaze do održavanih površina u potrazi za hranom, te na taj na in uzrokuju nov ane gubitke poljoprivrednicima. U zadnjih dvadesetak godina u Hrvatskoj su se pojavili hibridi nastali križanjem divljih i doma ih svinja. Ovi hibridi su fenotipom sli niji divljim svinjama, ali imaju više mladih, daju potomstvo tokom cijele godine i slabije su otporni na virusne i parazitske bolesti.

9. SUMMARY

Wild boar (*Sus scrofa* L.) is a species from the order of ungulates, which lives a nomadic life. Females of this species live in the pack along with the youth, led by the eldest female, while adult males live solitary way of life. The strongest male comes in a pack only during mating season, after which he goes back to live independently. There is a maximum of five youth in one litter. This species is omnivorous, feeding on food of plant and animal origin, and even carrion.

Wild boar is a native species in Croatia, whose population number varies over the years. There are several factors that influence on the abundance of this species, but the most important one is the man. People hunt wild boars for meat and trophies, but also because of the damage caused by this species in agricultural areas. During the drought wild boars arrive in cultivable areas in search for food, thus causing financial losses to farmers. In the last twenty years hybrids created by pairing wild boars and domestic pigs appeared in Croatia. These hybrids have similar phenotype to wild boars, but they have more youth, give progeny throughout the year, and are less resistant to viral and parasitic diseases.